

ลักษณะที่สำคัญของบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์

2.1 ความเป็นมาของธุรกิจเงินทุน และธุรกิจหลักทรัพย์

ธุรกิจเงินทุนในประเทศไทยเริ่มต้นมาจากกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์ โดยบริษัทบางกอก อินเวสเมนต์ จำกัด (BIC) ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดหาเงินทุนให้แก่ผู้ต้องการซื้อรถยนต์ สำหรับบริษัทขายรถยนต์ในปี 2504 ต่อมาปี 2508 ได้ขยายกิจการไปทางด้านให้เช่าซื้อสินค้าประเภทอื่นๆ ด้วย ปี 2509 บริษัทสินอุตสาหกรรมไทย จำกัด ก็ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อจัดหาเงินทุน โดยการออกตราสารพาณิชย์ (COMMERCIAL PAPER) ขายให้แก่ประชาชนทั่วไปเพื่อใช้ในกิจการของบริษัทในเครือ แสดงให้เห็นว่า ระยะเวลาช่วงนี้ ธุรกิจเงินทุนได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว นอกจากกิจการให้เช่าซื้อรถยนต์และสินค้าประเภทอื่นๆ แล้ว ยังมีการขยายขอบเขตธุรกิจไปเป็นการให้สินเชื่อบุคคลและธุรกิจอื่นในลักษณะการรับซื้อลดเช็كدัวย ต่อมาปี 2515 กระทรวงการคลังได้สังเกตเห็นว่า ธุรกิจประเภทนี้ มีส่วนในการพัฒนาเศรษฐกิจ และก่อให้เกิดสภาพคล่องทางการเงิน จึงได้เริ่มเข้ามาควบคุมและพัฒนาธุรกิจประเภทนี้อย่างจริงจัง เพื่อให้ประชาชนได้รับการคุ้มครองที่ดีพอ จึงได้ตรากฎหมายให้ธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ ธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ เป็นธุรกิจที่ต้องอยู่ภายใต้การกำกับและควบคุมของทางราชการ ภายใต้ประกาศของคณะปฏิวัติฉบับที่ 58 เมื่อวันที่ 26 มกราคม 2515 และหลังจากนั้นนับจากปี 2515-2521 มีบริษัทที่จดทะเบียนใบอนุญาตประกอบธุรกิจเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ จนปี 2521 มีบริษัทที่เปิดดำเนินงานทั้งสิ้น 113 แห่ง และหลังจากนั้นทางการจึงมีได้อนุญาตให้เปิดบริษัทเงินทุนและบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น เป็นต้นมา ช่วงปี 2520-2521 มีปัญหาเกิดขึ้นในการกำกับควบคุมดูแลของทางราชการ เนื่องจากกฎหมายและการควบคุมต่างๆ ต่อธุรกิจประเภทนี้ไม่มีประสิทธิภาพจึงเกิดปัญหา บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์บางแห่งได้รวมตัวกันปั่นราคาหุ้น โดยเฉพาะการปั่นหุ้น บริษัทในเครือหรือสถาบันการเงินในเครือเดียวกัน โดยใช้เงินที่อยู่ในอำนาจการควบคุมของตนเอง เป็นผลให้มูลค่าการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์มีมูลค่าสูงมาก และราคาหุ้นเกิดการผันผวนมาก บางครั้งมีการซื้อขายหุ้นล่วงหน้าโดยไม่มีใบหุ้น พฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้ จึงเป็นผลให้ทางราชการได้มีการตราพระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจเงินทุน ธุรกิจหลักทรัพย์ และธุรกิจเครดิตฟองซิเอร์ พ.ศ. 2522 มาควบคุมธุรกิจดังกล่าวอย่างใกล้ชิด นอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงกฎหมายเพิ่มเติมอีก ในปี 2526 และ ปี 2528 เป็นผลให้บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์หลายบริษัท ได้ถูกเพิกถอนใบอนุญาตไป จนในปี 2535 มีบริษัทเงินทุนจำนวน 22 แห่ง และบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ 72 แห่ง รวมทั้งสิ้น 94 แห่ง

2.2 ความหมายของธุรกิจเงินทุน และธุรกิจหลักทรัพย์

2.2.1 ธุรกิจเงินทุน หมายถึงธุรกิจการจัดหาซึ่งเงินทุน และใช้เงินทุนนั้นในการประกอบกิจการอย่างใดอย่างหนึ่ง ดังนี้

ก. กิจการเงินทุนเพื่อการพาณิชย์ หมายถึง กิจการจัดหาเงินทุนจากประชาชน และให้กู้ยืมระยะสั้น รวมทั้งการเป็นผู้รับรอง ผู้รับอาวัล หรือผู้สอดเข้าแก้หน้าในตัวเงินเป็นทางค้ำปกติ

ข. กิจการเงินทุนเพื่อการพัฒนา หมายถึงกิจการจัดหาเงินทุนจากประชาชน และให้กู้ยืมระยะปานกลาง หรือระยะยาวแก่กิจการ อุตสาหกรรม เกษตรกรรม หรือพาณิชยกรรมเป็นทางค้ำปกติ

ค. กิจการเงินทุนเพื่อการจำหน่ายและบริโภค หมายถึง กิจการจัดหาเงินทุนจากประชาชนและทำการดังต่อไปนี้เป็นการค้ำปกติ

- ให้กู้ยืมเพื่อใช้เกี่ยวกับการจำหน่ายสินค้าโดยชำระเป็นงวดๆ
- ให้กู้ยืมเงินแก่ประชาชน เพื่อให้ใช้ในการซื้อสินค้า จากกิจการที่มี

ใช้ของตนเอง

- ให้ประชาชนเช่าซื้อสินค้าที่รับโอนกรรมสิทธิ์มาจากกิจการ ซึ่งจำหน่ายสินค้านั้น เมื่อได้ตกลงจะให้เช่าซื้อ หรือให้ประชาชนเช่าซื้อสินค้าซึ่งยึดได้จากผู้เช่าซื้อรายอื่น
- รับโอนโดยมีค่าตอบแทน ซึ่งสิทธิเรียกร้องที่เกิดจากการจำหน่าย

สินค้า

ง. กิจการเงินทุนเพื่อการเคหะ

- ให้กู้ยืมเงินแก่ประชาชนเพื่อให้ได้มาซึ่งกรรมสิทธิ์ในที่ดินและ

หรือที่อยู่อาศัย

- ให้กู้ยืมเงินเพื่อใช้ในการจัดหาที่ดินหรือที่อยู่อาศัย สำหรับจำหน่าย

แก่ประชาชนหรือให้ประชาชนเช่าซื้อ

- จัดหาที่ดินหรือที่อยู่อาศัย มาจำหน่ายแก่ประชาชน รวมทั้งให้

ประชาชนเช่าซื้อ

จ. กิจการเงินทุนอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

2.2.2 ธุรกิจหลักทรัพย์ หมายถึง ธุรกิจหลักทรัพย์ ประเภทดังต่อไปนี้

ก. กิจการนายหน้า ซื้อขายหลักทรัพย์

ข. กิจการค้ำหลักทรัพย์

ค. กิจการที่ปรึกษาการลงทุน

ง. กิจการจำหน่ายหลักทรัพย์

จ. กิจการจัดการลงทุน

ฉ. กิจการอื่นที่เกี่ยวกับหลักทรัพย์ที่กำหนดในกฎกระทรวง

2.3 แหล่งเงินทุนของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์

2.3.1 เงินกู้ยืม แหล่งเงินทุนของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ส่วนใหญ่จะมาจากการกู้ยืม โดยปี 2535 (ดูตารางที่ 2.1) บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์โดยรวม มีเงินกู้ยืมทั้งสิ้น 547.6 พันล้านบาท คิดเป็น 89.10% ของแหล่งเงินทุนทั้งหมด โดยเงินกู้ยืมส่วนใหญ่ จะมาจากบุคคลธรรมดาคิดเป็นสัดส่วน 49.03% ของเงินกู้ยืมทั้งหมด ซึ่งสามารถระดมเงินทุนได้จากประชาชนโดยตรง โดยใช้ตัวสัญญาใช้เงินเป็นเครื่องมือ แหล่งเงินกู้ยืมอันดับรองลงมา คือจากนิติบุคคลทั่วไป ซึ่งคิดเป็นสัดส่วน 23.56% ของเงินกู้ยืมทั้งหมด ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นลูกค้าที่มีการฝากเงินครั้งละมาก ๆ ซึ่งจะมีปริมาณเงินฝากต่อครั้งสูงกว่าประชาชนทั่วไป บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ต้องจงใจโดยให้อัตราดอกเบี้ยสูงกว่าประชาชนทั่วไป และถือเป็นการระดมเงินทุนจากประชาชนเช่นกัน สำหรับการกู้ยืมจากสถาบันการเงินส่วนใหญ่ จะเป็นการกู้ยืมผ่านเงินกู้ยืมระหว่างธนาคาร หรือ เงินกู้ยืมระหว่างสถาบันการเงิน โดยการกู้ส่วนใหญ่จะเป็นการกู้เมื่อทวงถาม และส่วนใหญ่บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์จะใช้เงินกู้จากส่วนนี้เพื่ออุดหนุนสภาพคล่องให้กับบริษัทเท่านั้นเอง อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระหว่างธนาคารและอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระหว่างสถาบันการเงิน จะขึ้นลงตลอดเวลาและตามภาวะสถานการณ์ตลาดเงิน และสภาพคล่องของตลาด ปี 2535 บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์กู้ยืมเงิน ผ่านธนาคารพาณิชย์ คิดเป็นสัดส่วน 8.51% ของเงินกู้ยืม และกู้บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ด้วยกันเอง คิดเป็น 2.96% ของเงินกู้ยืม และกู้ผ่านสถาบันการเงินอื่น ๆ คิดเป็น 3.61% ของเงินกู้ยืม อย่างไรก็ตาม ปี 2535 บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์มีแหล่งเงินทุนที่สำคัญเพิ่มขึ้น คือ การกู้ยืมจากต่างประเทศ และมีแนวโน้มที่จะมีการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศสูงขึ้นเนื่องจาก อัตราดอกเบี้ยนี้ได้รับต่ำกว่าในประเทศและนโยบายของทางการเริ่มผ่อนคลายนโยบายจำกัด ในการเคลื่อนย้ายเงินทุนมากขึ้น โดยปี 2535 บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์มีการกู้ยืมผ่านต่างประเทศคิดเป็น 6.77% ของการกู้ยืม

2.3.2 ส่วนของทุน แหล่งเงินทุนสำคัญของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์อีกชนิดหนึ่ง เนื่องจากเป็นส่วนที่มาจากตัวของบริษัทฯ เอง โดยปี 2535 บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์โดยรวม มีแหล่งเงินทุนจากส่วนของทุน คิดเป็น 10.90% ของแหล่งเงินทุนทั้งหมด โดยส่วนของทุนสำหรับบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ จะแบ่งเป็นเงินกองทุน และส่วนกำไรสะสม โดยเงินกองทุน ประกอบด้วย หุ้นสามัญ หุ้นบุริมสิทธิ และทุนสำรอง (ตามกฎหมายต้องสำรอง 5% ของกำไรสุทธิ) ส่วนของทุนของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นทุกปี จากปี 2532-2535 โดยปี 2532 มีส่วนของทุน คิดเป็น 8.07% ของแหล่งเงินทุนทั้งสิ้น ปี 2533 เท่ากับ 9.30% ปี 2534 เท่ากับ 9.90% และปี 2535 เท่ากับ 10.90% ซึ่งหมายความว่าบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ มีการสะสมเงินทุนจากตัวของกิจการเองเพิ่มขึ้นทุกปี

2.4 การใช้ไปของเงินทุน

บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์มีทางใช้ไปของเงินทุน ที่สำคัญ 3 แนวทาง คือ เงินลงทุนในหลักทรัพย์ , เงินให้กู้ยืมธุรกิจเงินทุน และเงินให้กู้ยืมธุรกิจหลักทรัพย์ (ดูตาราง 2.2) ในปี 2535 บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ใช้เงินทุนไปในทางดังกล่าวคิดเป็นมูลค่า 625.2 พันล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 93.17% ของสินทรัพย์ทั้งหมด โดยแบ่งเป็นเงินลงทุนในหลักทรัพย์ 68.1 พันล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 10.14% ของสินทรัพย์ทั้งหมด ในขณะที่แบ่งเป็นเงินกู้ให้กู้ยืมสำหรับธุรกิจเงินทุน มีมูลค่าสูงที่สุดเท่ากับ 470.8 พันล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 70.16% จากสินทรัพย์ทั้งหมด และรองลงมา คือ เงินให้กู้ยืมในธุรกิจหลักทรัพย์ มูลค่า 86.4 พันล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 12.87% ของสินทรัพย์ทั้งหมด และเป็นที่น่าสังเกตว่าระหว่างปี 2533 ถึง 2535 ทางใช้ไปของเงินทุนสำหรับบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ได้ใช้เงินทุนไปในการให้กู้ยืมเพื่อธุรกิจหลักทรัพย์ เพิ่มขึ้นในระดับสูงมาก กล่าวคือ ปี 2533 มีสัดส่วนเงินให้กู้ยืมในธุรกิจหลักทรัพย์ ต่อสินทรัพย์ เท่ากับ 2.72% เพิ่มขึ้นเป็น 6.89% ในปี 2534 และเป็น 12.87% ในปี 2535 ตามลำดับ แสดงให้เห็นว่าช่วงระยะเวลาดังกล่าวธุรกิจหลักทรัพย์มีการขยายตัวสำหรับบริษัทเงินทุนและหลักทรัพย์ ในอัตราที่สูงมาก สำหรับรายละเอียดการใช้ไปของเงินทุน มีรายละเอียดเพิ่มเติมดังนี้

2.4.1 เงินลงทุนในหลักทรัพย์ (ดูตาราง 2.3) เงินลงทุนในหลักทรัพย์ สามารถแบ่งออกเป็นเงินลงทุนหลักทรัพย์รัฐบาล และเงินลงทุนหลักทรัพย์เอกชน โดยช่วงเวลาพิจารณาปี 2531 ถึง 2535 บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาลและเอกชน เพิ่มขึ้นโดยตลอด โดยลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาล เท่ากับ 15.3 พันล้านบาท 18.7 พันล้านบาท 21.9 พันล้านบาท 26.4 พันล้านบาท และ 30.9 พันล้านบาท ตลอดปี 2531 ถึง 2535 และลงทุนในหลักทรัพย์เอกชน เท่ากับ 5.5 พันล้านบาท 7.4 พันล้านบาท 14.7 พันล้านบาท 19.5 พันล้านบาท และ 36.5 พันล้านบาท ตลอดปี 2531 ถึง 2535 อย่างไรก็ตาม สัดส่วนการลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาล ได้ลดลงโดยตลอดในขณะที่สัดส่วนการลงทุนในหลักทรัพย์เอกชนได้เพิ่มขึ้นโดยตลอดการพิจารณาเช่นกัน โดยระหว่างปี 2531 ถึง 2535 บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ลงทุนในหลักทรัพย์รัฐบาล มีสัดส่วนต่อเงินลงทุนในหลักทรัพย์ทั้งหมดเท่ากับ 71.39% 70.04% 59.12% 57.15% และ 45.38% ซึ่งลดลงตลอดช่วงเวลาพิจารณาในขณะที่มีสัดส่วนมีสัดส่วนการลงทุนในหลักทรัพย์เอกชนต่อเงินลงทุนในหลักทรัพย์ทั้งหมดเท่ากับ 25.50% 27.71% 39.76% 42.14% และ 53.65% ซึ่งเพิ่มขึ้นโดยตลอดการพิจารณา แสดงให้เห็นว่าช่วงเวลาปี 2531 ถึง 2535 หลักทรัพย์เอกชนเป็นการลงทุนที่น่าสนใจมากขึ้นตามลำดับ อันเนื่องจากผลตอบแทนที่น่าสนใจและมีหลักทรัพย์ที่เข้ามาจดทะเบียนเพิ่มขึ้นในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

2.4.2 เงินให้กู้ยืมธุรกิจเงินทุน (ดูตาราง 2.4) สามารถแบ่งได้เป็นเงินให้กู้ยืมทั่วไป เงินให้กู้ยืมเพื่อการเคหะ ตัวเงินรับ และถูกหนีตามสัญญาเช่าซื้อ โดยในปี 2535 บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์มีสัดส่วนการให้กู้สำหรับตัวเงินรับเป็นมูลค่าสูงสุดเท่ากับ 254.3 พันล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 54.02% ต่อเงินให้กู้ยืมในธุรกิจเงินทุนทั้งหมด รองลงมาคือเงินให้กู้ยืมทั่วไปเท่ากับ 117.4 พันล้านบาท

คิดเป็นสัดส่วน 24.93% ของเงินให้กู้ยืมเพื่อธุรกิจเงินทุนทั้งหมดส่วนที่เหลือจะเป็นเงินกู้ยืมเพื่อการเคหะมูลค่า 43.9 พันล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 9.32% ของเงินให้กู้เพื่อธุรกิจเงินทุนทั้งหมด และลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ ซึ่งมีมูลค่า 66.4 พันล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนเท่ากับ 14.11% ของเงินให้กู้เพื่อธุรกิจเงินทุนทั้งหมด

2.4.3 เงินให้กู้ยืมธุรกิจหลักทรัพย์ (ดูตาราง 2.5) สามารถแบ่งได้เป็นรายการซื้อขายหลักทรัพย์ตามคำสั่ง เงินให้กู้ยืมเพื่อซื้อขายหลักทรัพย์ บัญชีระหว่างหลักทรัพย์ และเงินของลูกค้าและอื่นๆ โดยในปี 2535 บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ได้ลงทุนในเงินให้กู้ยืมเพื่อซื้อขายหลักทรัพย์ โดยมีมูลค่าสูงที่สุดเท่ากับ 65.9 พันล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วน 76.32% ของเงินให้กู้เพื่อธุรกิจหลักทรัพย์ทั้งหมด โดยเงินให้กู้ส่วนนี้ได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วตลอดปี 2532 ถึง 2535 ซึ่งในปี 2532 มีเงินให้กู้ยืมเพื่อซื้อหลักทรัพย์คิดเป็นสัดส่วนเพียง 8.81% ของเงินให้กู้ยืมเพื่อธุรกิจหลักทรัพย์ทั้งหมด และเพิ่มอย่างรวดเร็วเป็น 45.22% ในปี 2533 และเพิ่มเป็น 71.17% และ 76.32% ในปี 2534 และ 2535 ตามลำดับ สำหรับลูกหนี้ธุรกิจหลักทรัพย์ประเภทอื่นๆ ในปี 2535 ได้แก่ การซื้อขายหลักทรัพย์ตามคำสั่งเท่ากับ 11.2 พันล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 12.92% ของเงินให้กู้ยืมเพื่อธุรกิจหลักทรัพย์ทั้งหมด ส่วนที่เหลือ คือ บัญชีระหว่างหลักทรัพย์มีมูลค่า 8.1 พันล้านบาท และเงินของลูกค้า เท่ากับ 1.2 พันล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 9.37% และ 1.44% ของเงินให้กู้ยืมธุรกิจหลักทรัพย์ทั้งหมด

2.5 โครงสร้างค่าใช้จ่าย

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ มีการขยายตัวอย่างต่อเนื่องตลอดปี 2531 ถึง 2535 โดยในปี 2531 มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน 17.1 พันล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 11.05% ต่อสินทรัพย์รวม ปี 2532 มีค่าใช้จ่ายการดำเนินงาน 26.9 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2531 เท่ากับ 57.84% และคิดเป็นสัดส่วน 11.81% ต่อสินทรัพย์รวม ปี 2533 มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเท่ากับ 44.0 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2532 เท่ากับ 63.13% หรือคิดเป็นสัดส่วน 12.35% ต่อสินทรัพย์รวม สำหรับปี 2534 มีค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเท่ากับ 62.5 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2533 เท่ากับ 42.20% หรือคิดเป็นสัดส่วน 13.40% ของสินทรัพย์ทั้งหมด และปี 2535 มีค่าใช้จ่ายเท่ากับ 76.1 พันล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2534 เท่ากับ 21.67% หรือ คิดเป็นสัดส่วน 11.59% ต่อสินทรัพย์ทั้งหมด การที่บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ มีการขยายตัวของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานเพิ่มขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากการขยายตัวทางธุรกิจเพิ่มขึ้นโดยตลอด โดยองค์ประกอบของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ประกอบด้วย ดอกเบี้ยและส่วนลดจ่าย ค่าธรรมเนียมในการกู้ยืม ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพนักงาน ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาคาร สถานที่และอุปกรณ์ ค่าภาษีอากร ค่าภาษีเงินได้ และค่าใช้จ่ายอื่นๆ โดยปี 2535 บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์มีค่าใช้จ่ายสำหรับดอกเบี้ย และส่วนลดจ่ายมากที่สุดในบรรดาค่าใช้จ่ายการดำเนินงานรวมทั้งหมด คิดเป็นสัดส่วน

67.14% ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดมีมูลค่า 51.1 พันล้านบาท โดยค่าใช้จ่ายสำหรับดอกเบี้ยและส่วนลดจ่ายเกิดขึ้นจากดอกเบี้ยและส่วนลดที่จ่ายไปเนื่องจากการกู้ยืมเงิน การขาดลดค่าเงินของกิจการที่มีลักษณะการกู้ยืมเงินเพื่อใช้ในการประกอบธุรกิจ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานที่มากอันดับ 2 คือ ค่าภาษีเงินได้นิติบุคคล ตามประมวลรัษฎากร คิดเป็นสัดส่วน 8.36% ของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมด มีมูลค่า 6.4 พันล้านบาท ค่าใช้จ่ายอันดับ 3 คือ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพนักงาน ซึ่งรวมเงินเดือน ค่าจ้าง โบนัส เงินช่วยเหลือเพื่อสวัสดิการ ภาษีเงินได้ที่กิจการจ่ายแทนกรรมการ ลูกจ้าง และเงินอย่างอื่นที่จ่ายให้กรรมการ พนักงานและลูกจ้างของกิจการ โดยปี 2535 มีมูลค่า 5.0 พันล้านบาท ค่าใช้จ่ายที่มากเป็นอันดับ 4 คือ ค่าใช้จ่ายอื่นๆ ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน นอกจากที่แสดงอยู่ในรายการค่าใช้จ่ายหลักโดยรวมถึงทรัพย์สินรอกการขายที่ดิน อาคาร และอุปกรณ์ เครื่องใช้และทรัพย์สินอื่น โดยในปี 2535 มีมูลค่า 4.3 พันล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 5.65% ของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานทั้งหมด ค่าใช้จ่ายที่มีมูลค่ามากเป็นอันดับที่ 5 คือ ค่าเผื่อนี้สงสัยจะสูญ ซึ่งเป็นค่าใช้จ่ายส่วนที่กันไว้ให้เพียงพอ สำหรับเงินกู้ยืมที่คาดว่าจะเรียกเก็บไม่ได้ คิดเป็นสัดส่วน 4.60 % ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดมีมูลค่า 3.5 พันล้านบาท สำหรับค่าใช้จ่ายการดำเนินงานที่สูงเป็นอันดับที่ 6 คือ ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอาคาร สถานที่ และอุปกรณ์ โดยเป็นค่าเสื่อมราคา ค่าเช่า ค่าซ่อมแซม ค่าบริการในการบำรุงรักษา ค่าเบี้ยประกันอัคคีภัย ค่าภาษีที่ดิน และภาษีโรงเรือน ค่าน้ำประปา ค่าไฟฟ้า ค่าวัสดุ และของใช้ในส่วนที่เกี่ยวกับอาคาร สถานที่ และอุปกรณ์เครื่องใช้สำนักงาน เครื่องตกแต่งติดตั้ง และยานพาหนะ โดยปี 2535 มีมูลค่า 2.5 พันล้านบาท คิดเป็นสัดส่วน 3.31% จากค่าใช้จ่ายการดำเนินงานทั้งหมด ค่าใช้จ่ายที่มากเป็นอันดับ 7 คือ ค่าใช้จ่ายภาษีอากร เช่น ภาษีป้าย ภาษีการค้า อากรแสตมป์ เป็นต้น โดยไม่รวมภาษีเงินได้ และภาษีโรงเรือน โดยคิดเป็นสัดส่วน 2.95% ของค่าใช้จ่ายทั้งหมดมีมูลค่า 2.2 พันล้านบาท สำหรับค่าใช้จ่ายส่วนที่เหลือ คือ ค่าธรรมเนียมในการกู้ยืม ซึ่งกิจการได้จ่ายไปเพื่อเป็นประโยชน์จากการดำเนินงาน คิดเป็นมูลค่า 553.6 ล้านบาท หรือ 0.73% จากค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน และการขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน ซึ่งกิจการอาจจะได้รับผลประโยชน์ หรือเสียประโยชน์ จากความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนได้ โดยปี 2535 มีการขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน คิดเป็นมูลค่า 490.2 ล้านบาท หรือเท่ากับ 0.64% ของค่าใช้จ่ายทั้งหมด

2.6 ผลผลิต

ผลผลิตหรือการบริการของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ มีหลายประเภทด้วยกัน และสามารถแยกประเภทตามลักษณะของธุรกิจได้ 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ ผลผลิตของธุรกิจเงินทุนและผลผลิตของธุรกิจหลักทรัพย์ และจากการที่ธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ออกหนังสือเวียนเลขที่ ธปท.งพ.(ว) 998/2538 เรื่องการกำหนดหลักเกณฑ์ในการจัดทำบัญชี แสดงประกอบธุรกิจเงินทุนและธุรกิจหลักทรัพย์ เสมือนหนึ่งเป็นคนละนิติบุคคล หลักเกณฑ์ที่ธนาคารแห่งประเทศไทย เห็นประโยชน์ของการ

แยกบัญชี คือ ในฝ่ายจัดการธุรกิจเงินทุน และธุรกิจหลักทรัพย์จะสามารถรู้แน่ชัดว่า รายได้และสินทรัพย์ ส่วนใดเป็นส่วนหนึ่งของธุรกิจเงินทุน ส่วนใดเป็นของธุรกิจหลักทรัพย์ โดยในที่นี้จะสามารถแยกผลผลิต และรายได้ของธุรกิจเงินทุน และธุรกิจหลักทรัพย์ ได้ดังนี้

2.6.1 ธุรกิจเงินทุน รายได้หรือผลผลิตของธุรกิจเงินทุน จะเกิดจากการปล่อยสินเชื่อ และการบริการอื่นๆ โดยสามารถแบ่งเป็นกิจการเงินทุนเพื่อการพาณิชย์ กิจการเงินทุนเพื่อการพัฒนา กิจการเงินทุนเพื่อการจำหน่ายและบริโภค กิจการเงินทุนเพื่อการเคหะ และกิจการเงินทุนอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง รายได้เหล่านี้จะเกิดจากสินทรัพย์ของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ดังนั้นจึงสามารถวัดผลผลิตของธุรกิจเงินทุนจากสินทรัพย์ โดยสินทรัพย์ที่ก่อให้เกิดรายได้ที่สำคัญของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ มีดังนี้

- เงินให้กู้ยืมแก่สถาบันการเงิน ซึ่งสามารถปล่อยกู้ผ่านเงินกู้ระหว่างธนาคาร และเงินกู้ระหว่างสถาบันการเงิน ก่อให้เกิดรายได้ในรูปของดอกเบี้ย
- เงินลงทุนในหลักทรัพย์ ในส่วนของธุรกิจเงินทุนจะลงทุนในหลักทรัพย์ของรัฐบาลและองค์กรของรัฐ รวมทั้งหุ้นกู้ ซึ่งจะนำรายได้จากเงินปันผลและดอกเบี้ยสู่ธุรกิจนั้น
- เงินให้กู้ยืมและลูกหนี้ธุรกิจเงินทุน เป็นรายได้หลักของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ ซึ่งรวมการปล่อยสินเชื่อในธุรกิจต่างๆ และธุรกิจเช่าซื้อด้วย ก่อให้เกิดรายได้จากดอกเบี้ย

2.6.2 ธุรกิจหลักทรัพย์ ลักษณะธุรกิจจะเป็นลักษณะของการบริการ ซึ่งสามารถประกอบธุรกิจ คือ กิจการนายหน้าซื้อขายหลักทรัพย์ กิจการค้ำหลักทรัพย์ กิจการที่ปรึกษาการลงทุน กิจการจำหน่ายหลักทรัพย์ กิจการจัดการลงทุน และกิจการอื่นที่เกี่ยวข้องกับหลักทรัพย์ที่กำหนดในกฎกระทรวง และเนื่องจากธุรกิจหลักทรัพย์ เป็นธุรกิจที่ให้บริการ ดังนั้นการวัดมูลค่าผลผลิต จึงสามารถวัดได้จากรายได้ของธุรกิจ โดยรายได้ของธุรกิจหลักทรัพย์ คือ

- ดอกเบี้ยและเงินปันผล เป็นรายได้จากการให้กู้ยืม เพื่อซื้อขายหลักทรัพย์ หรือลูกหนี้ธุรกิจหลักทรัพย์ และเงินลงทุนในหลักทรัพย์ ซึ่งธุรกิจหลักทรัพย์จะลงทุนในหลักทรัพย์ เอกชน เช่น หลักทรัพย์จดทะเบียน และหลักทรัพย์ในศูนย์ซื้อขายหลักทรัพย์
- ค่านายหน้า เกิดจากกิจการนายหน้า ซื้อขายหลักทรัพย์
- การกำไร ขาดทุนจากการซื้อขายหลักทรัพย์ เป็นรายได้ที่เกิดขึ้นจากกิจการค้ำหลักทรัพย์
- ค่าธรรมเนียมและการบริการ เป็นรายได้ที่เกิดขึ้นจากกิจการ จำหน่ายหลักทรัพย์ กิจการจัดการลงทุน และกิจการที่ปรึกษาการลงทุน

ตารางที่ 2.1 แหล่งเงินทุนของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์

หน่วย : ล้านบาท

(ร้อยละ)

แหล่งเงินทุนของ บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์		ปี 2531	ปี 2532	ปี 2533	ปี 2534	ปี 2535
1.เงินกู้ยืม	ธนาคารพาณิชย์	27,016.20 (15.03%)	32,260.90 (12.40%)	44,843.40 (13.20%)	64,609.00 (14.32%)	52,325.30 (8.51%)
	บริษัทเงินทุนหลักทรัพย์	8,999.50 (5.01%)	17,961.50 (6.91%)	14,005.80 (4.12%)	16,127.50 (3.57%)	18,198.20 (2.96%)
	สถาบันการเงินอื่นๆ	10,443.00 (5.81%)	13,841.50 (5.32%)	16,298.00 (4.80%)	22,481.80 (4.98%)	22,207.10 (3.61%)
	บุคคลธรรมดา	79,711.70 (48.56%)	117,669.10 (49.22%)	144,723.80 (46.98%)	191,346.80 (47.05%)	268,507.30 (49.03%)
	นิติบุคคลอื่นๆ	37,984.40 (21.13%)	57,352.10 (22.05%)	88,159.50 (25.96%)	112,092.60 (24.84%)	144,815.30 (23.56%)
	ต่างประเทศ	NA NA	NA NA	NA NA	NA NA	NA 41,578.90 (6.77%)
รวมเงินกู้ยืม		164,154.80 (91.30%)	239,085.10 (91.93%)	308,030.50 (90.70%)	406,657.70 (90.10%)	547,632.10 (89.10%)
2. ส่วนของทุน		15,637.90 (8.70%)	21,001.80 (8.07%)	31,589.60 (9.30%)	44,660.40 (9.90%)	66,977.50 (10.90%)
รวมเงินทุน		179,792.70 (100.00%)	260,086.90 (100.00%)	339,620.10 (100.00%)	451,318.10 (100.00%)	614,609.60 (100.00%)

ที่มา ฝ่ายกำกับและตรวจสอบ ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตาราง 2.2 การใช้เงินทุนของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์

หน่วย: ล้านบาท
(ร้อยละ)

การใช้จ่ายของเงินทุน	ปี 2531	ปี 2532	ปี 2533	ปี 2534	ปี 2535
เงินลงทุนในหลักทรัพย์	21,405 (10.94%)	26,641 (9.46%)	37,017 (10.12%)	46,259 (9.62%)	68,073 (10.14%)
เงินให้กู้ยืมธุรกิจเงินทุน	149,639 (76.47%)	213,279 (75.69%)	295,321 (80.73%)	371,870 (77.34%)	470,785 (70.16%)
เงินให้กู้ยืมธุรกิจหลักทรัพย์	4,734 (2.42%)	20,009 (7.10%)	9,945 (2.72%)	33,116 (6.89%)	86,347 (12.87%)
รวม	175,778 (89.83%)	259,929 (92.25%)	342,283 (93.57%)	451,245 (93.84%)	625,205 (93.17%)
สินทรัพย์	195,687 (100.00%)	281,766 (100.00%)	365,800 (100.00%)	480,849 (100.00%)	671,031 (100.00%)

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 2.3 เงินลงทุนในหลักทรัพย์ของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์

หน่วย : ล้านบาท
(ร้อยละ)

ประเภทหลักทรัพย์	ปี 2531	ปี 2532	ปี 2533	ปี 2534	ปี 2535
หลักทรัพย์รัฐบาล	15,280.0 (71.39%)	18,659.4 (70.04%)	21,885.9 (59.12%)	26,436.1 (57.15%)	30,894.5 (45.38%)
หลักทรัพย์เอกชน	5,458.6 (25.50%)	7,382.8 (27.71%)	14,717.8 (39.76%)	19,492.9 (42.14%)	36,521.1 (53.65%)
รายการปรับมูลค่า	666.2	598.5	413.6	329.9	657.7
รวมเงินลงทุนในหลักทรัพย์	21,404.8 (100.00%)	26,640.7 (100.00%)	37,017.3 (100.00%)	46,258.9 (100.00%)	68,073.3 (100.00%)

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตาราง 2.4 เงินให้กู้ยืมและลูกหนี้ธุรกิจเงินลงทุนของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์

หน่วย : ล้านบาท
(ร้อยละ)

ประเภทการให้กู้ยืม	ปี 2531	ปี 2532	ปี 2533	ปี 2534	ปี 2535
เงินให้กู้ยืมทั่วไป	46,030.2 (30.76%)	73,264.7 (34.35%)	108,559.9 (36.76%)	131,371.1 (35.33%)	117,355.0 (24.93%)
เงินให้กู้ยืมเพื่อการเคหะ	NA	NA	NA	NA	43,857.5 (9.32%)
ตัวเงินรับ	77,905.2 (52.06%)	102,282.6 (47.96%)	131,366.4 (44.48%)	174,863.7 (47.02%)	254,325.4 (54.02%)
ลูกหนี้ตามสัญญาเช่าซื้อ	25,888.6 (17.30%)	43,080.5 (20.20%)	65,332.1 (22.12%)	76,174.0 (20.48%)	66,412.8 (14.11%)
รายการปรับมูลค่า	-185.4	-5,349.0	-9,937.8	-10,539.3	-11,166.0
รวมเงินให้กู้ยืมและ ลูกหนี้ธุรกิจเงินลงทุน	149,638.6 (100.00%)	213,278.8 (100.00%)	295,320.6 (100.00%)	371,869.5 (100.00%)	470,784.7 (100.00%)

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ตาราง 2.5 เงินให้กู้ยืมและลูกหนี้ธุรกิจหลักทรัพย์ ของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์

หน่วย : ล้านบาท
(ร้อยละ)

ประเภทการให้กู้ยืม	ปี 2531	ปี 2532	ปี 2533	ปี 2534	ปี 2535
ซื้อขายหลักทรัพย์ตามคำสั่ง	1,101.2 (23.26%)	7,665.1 (38.31%)	2,585.6 (26.00%)	4,279.1 (12.92%)	11,158.9 (12.92%)
เงินให้กู้ยืมเพื่อซื้อขายหลักทรัพย์	2,032.7 (42.94%)	1,763.2 (8.81%)	4,497.2 (45.22%)	23,567.7 (71.17%)	65,902.8 (76.32%)
บัญชีระหว่างหลักทรัพย์	980.2 (20.71%)	9,855.7 (49.26%)	1,948.8 (19.60%)	3,432.3 (10.36%)	8,091.1 (9.37%)
เงินของลูกค้าและ อื่นๆ	619.7 (13.09%)	724.6 (3.62%)	913.4 (9.18%)	1,837.2 (5.55%)	1,244.9 (1.44%)
รายการปรับมูลค่า	-	-	-	-	-50.8
รวมเงินให้กู้ยืมและ ลูกหนี้ธุรกิจหลักทรัพย์	4,733.8 (100.00%)	20,008.6 (100.00%)	9,945.0 (100.00%)	33,116.3 (100.00%)	86,346.9 (100.00%)

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตาราง 2.6 โครงสร้างค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์

หน่วย : ล้านบาท

(ร้อยละ)

โครงสร้างค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน	ปี 2531	ปี 2532	ปี 2533	ปี 2534	ปี 2535
ดอกเบี้ยและส่วนลดจ่าย	11,555.62 (67.69%)	18,943.86 (70.30%)	32,173.85 (73.19%)	46,728.65 (74.75%)	51,062.31 (67.14%)
ค่าธรรมเนียมในการกู้ยืมเงิน	96.25 (0.56%)	106.67 (0.40%)	229.58 (0.52%)	491.09 (0.79%)	553.57 (0.73%)
ขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน	-33.47 (-0.20%)	32.56 (0.12%)	56.06 (0.13%)	309.29 (0.49%)	490.21 (0.64%)
ค่าเผื่อหนี้สงสัยจะสูญ	1,083.03 (6.34%)	1,388.69 (5.15%)	1,436.23 (3.27%)	1,760.75 (2.82%)	3,500.05 (4.60%)
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับพนักงาน	1,217.11 (7.13%)	1,682.70 (6.24%)	2,392.44 (5.44%)	3,251.69 (5.20%)	5,029.34 (6.61%)
ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับ อาคาร สถานที่ และ อุปกรณ์	460.66 (2.70%)	596.92 (2.22%)	862.51 (1.96%)	1,451.38 (2.32%)	2,516.41 (3.31%)
ค่าภาษีอากร	558.19 (3.27%)	912.71 (3.39%)	1,586.76 (3.61%)	2,188.56 (3.50%)	2,240.45 (2.95%)
ค่าใช้จ่ายอื่นๆ	1,203.55 (7.05%)	1,514.21 (5.62%)	2,386.56 (5.43%)	3,077.46 (4.92%)	4,299.77 (5.65%)
ค่าภาษีเงินได้	930.77 (5.45%)	1,768.45 (6.56%)	2,834.33 (6.45%)	3,250.48 (5.20%)	6,359.41 (8.36%)
รวม	17,071.71 (100.00%)	26,946.77 (100.00%)	43,958.32 (100.00%)	62,509.35 (100.00%)	76,051.52 (100.00%)

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย